

NHOs BærekraftsNM 2012

Annegrete Bruvoll og Hanne Toftdahl

VISTA ANALYSE AS

Dokumentdetaljer

Vista Analyse AS	Rapportnummer 2012/26
Rapporttittel	NHOs bærekraftsNM 2012
ISBN	978-82-8126-075-7
Forfatter	Annegrete Bruvoll, Hanne Toftdahl
Dato for ferdigstilling	4. juli 2012
Prosjektleder	Karin Ibenholt
Kvalitetssikrer	Nic Heldal
Oppdragsgiver	Næringslivets Hovedorganisasjon
Tilgjengelighet	Offentlig
Publisert	Web
Nøkkelord	Kommuner, kommuneøkonomi, demografi, arbeidsmarked, kompetanse

Forord

Vista Analyse har tidligere utarbeidet et sett av indikatorer knyttet til norske kommuners vekstkraft og bæreevne på viktige samfunnsområder på oppdrag fra NHO, og beregnet tall for 2009 og 2010.

Denne rapporten omfatter resultater fra 2011, men omtaler også utviklingstrekk fra 2007. Tallene er interaktivt tilgjengelige på NHOs hjemmesider.

Våre kontaktpersoner i NHO har vært Einar Jakobsen og Per Øyvind Langeland. Vi takker for gode innspill underveis i utredningsprosessen.

Arbeidet er en del av et større prosjekt for NHO der vi også har sett på effektiviteten i kommuneadministrasjonen, ledet av Karin Ibenholt. Rapporten er utarbeidet av Annegrete Bruvoll og Hanne Toftdahl. Nic Heldal har vært kvalitetssikrer.

Karin Ibenholt

Prosjektleder

Vista Analyse AS

4. juli 2012

Innhold

Forord	2
Innhold	3
Sammendrag	5
1 Innledning.....	7
2 Indikatoroversikt	8
3 Fylkenes ulike bærekraft – status for 2011	10
4 BærekraftsNM – kommunekåring basert på 2011-tall	12
4.1 Arbeidsmarked.....	14
4.2 Demografi	15
4.3 Kompetanse.....	16
4.4 Økonomi.....	17
Vedlegg 1.....	18
Endringer perioden 2007 – 2011. Fylker.....	18
Endringer 2007-2011. Kommuner	19
Vedlegg 2 Metode for aggregering	23
Datagrunnlag.....	23
Vedlegg 3 Fylkesoversikt.....	24
Vedlegg 4 Resultater alle kommuner 2007 og 2011.....	25

Tabeller:

Tabell 2.1 Områder og indikatorer	8
Tabell 3.1 Rangering av fylker, gjennomsnitt for de enkelte indikatorene	11
Tabell 4.1 De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner	13
Tabell 4.2 Arbeidsmarked: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner	14

Tabell 4.3	Demografi: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner	15
Tabell 4.4	Kompetanse: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner	16
Tabell 4.5	Økonomi: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner ¹⁾	17

Sammendrag

Denne rapporten drøfter relative variasjoner i kommuner og fylker etter indikatorer for norske kommuners bærekraft i 2011. I tillegg drøftes endringer fra 2007 i vedlegg. De detaljerte tallene for alle år er interaktivt tilgjengelige på NHOs hjemmesider.

Indikatorene viser at kommuner i det sentrale Østlandsområdet, de største bykommunene og kommuner i Rogaland kommer best ut i kommunerangeringen. Disse kommunene har sterkest arbeidsmarkeder målt ved antall arbeidsplasser, tilgang på arbeidskraft, grad av uførhet og arbeidsledighet. Det er også et klart trekk at kommunene i de tre nordligste fylkene og innlandskommuner i Sør-Norge med stor avstand til byområder kommer dårlig ut. Det er imidlertid viktige unntak. Byområdene i de nordligste fylkene ligger mer på linje med større kommuner i landet ellers.

Disse trekkene er relativt stabile over tid. Samlet sett for landet har arbeidsmarkedet styrket seg siden 2007, og regionenes relative status er nokså uendret, selv om vi ser at enkeltkommuner har hatt størst fremgang på Vestlandet. Det har også vært en netto befolkningsvekst, og kompetansenivået og det generelle inntektsnivået har økt.

1 Innledning

Den lokale og regionale samfunns- og næringsutviklingen er av avgjørende betydning for mange bedrifters konkurranseseevne. Kommunene er bærebjelker i velferdssamfunnet med ansvar for å tilby sentrale tjenester til innbyggerne og næringslivet. Samtidig har kommunesektoren betydelige oppgaver i å legge til rette for vekst og utvikling.

Alle norske kommuner møter noen felles utfordringer som påvirker utviklingen i både privat og kommunal sektor. Demografiske endringer og forventninger til tjenestetilbudet skaper utfordringer med hensyn til fremtidig ressursbehov. Tilsvarende øker kravene til kompetanse, effektivitet og kvalitet i tjenestetilbudet. Norske kommuner har svært forskjellige utviklingstrekk. Mens noen kommuner har store utfordringer med å fremstå som attraktive etableringsmiljøer, opplever andre kommuner sterkt press innen bosetting og infrastruktur. Kommuner som har godt ressursgrunnlag i form av næringsvirksomhet, kompetanse, skattegrunnlag og arbeidsplasser har bedre utsikter til vekst og utvikling. Tro på framtiden vil kunne gjenspeiles i befolkningsvekst i form av innflytting til kommunene.

Denne rapporten rangerer norske kommuner etter en rekke indikatorer som gjenspeiler *grunnlag for vekstkraftig utvikling*. Med vekstkraftig utvikling menes positiv utvikling i næringsvirksomhet og bosetting i kommunene.

Det er valgt fire hovedområder for å beskrive kommunenes utsikter til en vekstkraftig utvikling:

- **Arbeidsmarkedet:** En forutsetning for vekst og verdiskaping er at innbyggerne er sysselsatt og deltar i arbeidslivet. Der en større andel av den yrkesaktive befolkningen mottar permanente stønadsordninger som uføretrygd, vil arbeidskraftpotensialet være mindre.
- **Demografi:** Kommuner med befolkningsvekst og en jevn aldersprofil vil være bedre skodd for fremtiden enn kommuner med fraflytting og en stor andel i de eldre aldersgruppene. Dagens befolkningsstruktur og flyttemønster er med på å legge grunnlaget for fremtidens aldersfordeling.
- **Kompetanse:** Kompetanse i lokalsamfunnet er en viktig faktor for kvaliteten i tjenestetilbudet og næringslivets konkurranseseevne.
- **Økonomi:** Kommunenes inntekter består av inntekter fra egen virksomhet, kommunale skatter og avgifter og statlige overføringer. Kommuner som i størst mulig grad får dekket utgiftene fra et variert lokalt skattegrunnlag og egne inntekter, vil ha et større lokalt handlingsrom til å foreta egne prioriteringer. Den private kjøpekraften og kommunenes gjeldssituasjon kan også påvirke fremtidig utvikling.

2 Indikatoroversikt

Tabell 2.1 viser en oversikt over indikatorene som belyser de fire hovedområdene.

Tabell 2.1 Områder og indikatorer

Bærekraftige kommuner	Arbeidsmarked	Arbeidsplasser: Sysselsatte personer etter arbeidssted i prosent av arbeidsstyrken. Privat sysselsetting: Sysselsatte personer i privat sektor og offentlige foretak ¹ etter arbeidssted i prosent av sysselsatte personer. Uføre: Uførepensjonister 18-67 år i prosent av befolkningen Arbeidsledige: Registrerte ledige i prosent
	Demografi	Befolkningsvekst: Gjennomsnittlig vekst over tre siste år i prosent Eldrebølgen: Befolkningen over 80 år i prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder 20 år fram i tid Yngre vs eldre i arbeidsstyrken: Innbyggere 19 - 24 år som andel av innbyggere 60 - 65 år Flytting: Netto innflytting i prosent av total befolkning
	Kompetanse	Andel kun grunnskoleutdanning: Sysselsatte med grunnskole som høyeste utdannelse i prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder Andel høyere utdanning: Sysselsatte med utdanning på universitets- og høyskolenivå over 4 år i prosent av sysselsatte
	Økonomi	Kommuneinntekter i forhold til utgifter: Inntekter fra skatt på inntekt, formue, salgs- og leieinntekter som andel av driftsutgifter Gjeldsbelastning: Netto kommunegjeld per innbygger Kjøpekraft: Gjennomsnittlig bruttoinntekt per person 17 år og over

De 429 kommunene rangeres for hver *enkeltindikator*. Videre er vektede *områdeindikator* beregnet for hvert område, og til slutt en *samlet indikator*, der hvert område er gitt lik vekt (se ytterligere beskrivelse av metoden i vedlegg 2). For hver av disse indikatorsettene sorteres kommunene fra den som kommer best ut (1) til den som

¹ Kommunale foretak er relevante sammen med virksomheter i privat sektor. Kommunale foretak inkluderer blant annet eiendomsdrift, bergverk og utvinning, kraftforsyning, transport og attføringsforetak.

kommer dårligst ut (429). Indikatorene bygger i all hovedsak på statistikk fra Statistisk sentralbyrå, med unntak av andel uføre som er hentet fra NAV.

For enkelte kommuner er det ikke rapportert alle data som brukes i beregningen av økonomiindikatorene. For disse kommunene beregnes område- og samleindikatoren på grunnlag av de økonomiindikatorene der det er rapportert data

3 Fylkenes ulike bærekraft - status for 2011

Utviklingen i gjennomsnittene for de enkelte fylkene presenteres i Tabell 3.1 og gir et oversiktsbilde over hovedtrendene. I den interne rangeringen fra det fylket som kommer best ut (rangert som nr 1) til fylket som rangerer lavest (rangert som nr 19) er situasjonen ikke svært ulik den som fremkom av rapporten fra 2010.

Det sentrale Østlandsområdet, og de store befolkningskonsentrasjonene rundt kysten fra oljefylket Rogaland, via Bergen og Trondheim, dominerer i rangeringen fylkene i mellom. Dette bildet er naturlig nok enda mer detaljert og også fragmentert når vi ser på de enkelte kommunene. De kommunene som ligger lengst borte fra storbyer og regionssentra scorer relativt lavt på arbeidsmarked, er preget av fraflytting, lavere utdanningsnivå og har svakere økonomisk bærekraft.

Ringvirkningene rundt Oslo strekker seg også inn i søndre deler av Oppland. Hordaland har sitt tyngdepunkt i Bergen, og med viktige næringer som kraftproduksjon, havbruksnæring, skipsfart og reiseliv.

Møre og Romsdal rangerer også høyt med et allsidig næringsliv som i stor grad også er basert på kyst og hav (offshore, oppdrett og ulik industri), mens Sogn og Fjordane rangerer relativt lavt i forhold til de andre fylkene på Vestlandet. Arbeidsmarkedet i Sogn og Fjordane er godt, men fylket rangerer lavt på andre indikatorer, særlig demografi og kompetanse.

Østfold rangerer lavest av fylkene i det sentrale østlandsområdet. Sammen med Telemark kommer Østfold-kommunene generelt dårlig ut på alle arbeidsmarkedsindikatorene, med lavere privat sysselsetting, høyere arbeidsledighet og høyere andel uføre enn de øvrige. Samme tendensene ser vi i kommunene i Vestfold og Aust-Agder. Samtidig kommer Hedmark og Oppland kommer også relativt dårlig ut. Tyngdepunktene Hamar, Lillehammer og Gjøvik er viktige unntak og eksempler på befolkningskonsentrasjoner som trekker opp gjennomsnittene for disse fylkene.

Hammerfest, Tromsø og Bodø er viktige for de tre nordligste fylkene økonomiske bærekraft og illustrerer at oljeindustri, kompetansesentre, utdanningsinstitusjoner og sentrale knutepunkt er viktige faktorer for økonomisk bærekraft. Troms kommer best ut med relativt sterkt arbeidsmarked. Tromsø er det største kompetansesenteret i nord mens Hammerfest seiler opp i forbindelse med oljeindustrien. En ulempe er de store avstandene og spredt bosetting sammen med lave folketall over store geografiske områder.

Et generelt trekk er at fylkene med høyest befolkningskonsentrasjon kommer godt ut: Oslo, Akershus, Rogaland og Hordaland har alle mer enn 440.000 innbyggere og høyt innbyggertall i forhold til arealet, mens Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Telemark, Hedmark og Oppland alle har under 200.000 innbyggere på relativt store områder.

Tabell 3.1 Rangering av fylker, gjennomsnitt for de enkelte indikatorene

Fylke	Alle	Arbeidsmarked	Demografi	Kompetanse	Økonomi
Oslo	1	2	1	1	1
Akershus	2	4	3	3	2
Rogaland	3	1	2	9	3
Hordaland	4	6	5	4	4
Sør-Trøndelag	5	8	4	2	8
Buskerud	6	7	8	12	5
Vest-Agder	7	10	6	7	10
Vestfold	8	13	10	6	6
Møre og Romsdal	9	5	11	17	7
Aust-Agder	10	16	7	5	9
Sogn og Fjordane	11	3	18	15	16
Østfold	12	17	9	13	11
Nord-Trøndelag	13	11	12	8	18
Troms	14	12	13	11	17
Oppland	15	9	16	16	13
Telemark	16	18	14	10	12
Hedmark	17	14	15	14	15
Nordland	18	15	19	18	14
Finnmark	19	19	17	19	19

4 BærekraftsNM – kommunekåring basert på 2011-tall

Tabell 4.1 viser de 20 høyest og lavest rangerte kommunene samlet sett. Tabellen gir et klart bilde av at det er kommuner i det sentrale Østlandsområdet, de andre store byene, og kommuner i Rogaland som generelt kommer best ut i kommunerangeringen. Trondheim er den nordligste kommunen blant de 20 best rangerte.

Bærum kommer best ut i 2011, og har toppet listen siden 2008. Bærum utmerker seg med høye skatteinntekter, god kjøpekraft og høyt utdanningsnivå. Ved siden av Bærum, Oslo og Asker domineres bildet av kommuner i Rogaland, med 8 av de 20 høyest rangerte kommunene. Kommunene tilknyttet oljevirksomheten i Rogaland har god befolkningsvekst, og høy tilstrømming av unge på vei inn i arbeidsmarkedet i forhold til dem på vei ut, meget lav arbeidsledighet og få uføre. Andre hovedtrekk er at de store byene og områdene rundt Oslo rangerer høyt på de fleste indikatorene. Ulstein, med skipsindustri som dominerende virksomhet, og kompetansecommunen Ås (UMB), kommer også opp som høyt rangerte kommuner.

Søndre deler av Oppland påvirkes av det sentrale Oslo-området. De høyest rangerte områdene i Oppland ligger nær Oslo, når en ser bort fra storkommunene Lillehammer og Gjøvik. Hordaland har sterkt næringsaktivitet innen eksempelvis havbruk og turisme, og inkluderer en rekke kraftkommuner.

Blant kommunene som kommer lavest ut på rangeringen er det tung representasjon av perifert beliggende kommuner i de tre nordligste fylkene. Disse kommunene er relativt desentrale kyst- og innlandskommuner lokalisert i stor avstand fra regionsentre og arbeidsmarkedskonsentrasjonene. Men dette gir ikke et utfyllende bilde av fylkene som helhet. Når man går inn i materialet over øvrige kommuner utover de 40 høyest/lavest rangerte, ser man at de mest folketette byområdene i de nordligste fylkene ligger mer på linje med gjennomsnittskommunene ellers. For eksempel er Tromsø rangert som nummer 29 og Bodø som nummer 76 av landets 429 kommuner (se fullstendig oversikt i vedlegg 4). Begge kommunene har høyere utdanningsinstitusjoner, høy befolkningsstetthet og god infrastruktur. Det er også verdt å merke seg at med Hammerfest som nummer 97 har Finnmark for første gang en kommune blant de 100 beste. For øvrig ligger Alta og Harstad også bedre enn de øvrige kommunene i Nord-Norge med rang rundt 170, Alta pga god demografi og Harstad pga høyt kompetanssnivå.

Sentralitet, folketall og strategisk riktig beliggenhet gir tydelig utslag på rangering av økonomisk bærekraft. Nord-Norge, Sogn og Fjordane og Innlandet har mange små kommuner og det er naturlig nok variasjoner kommunene mellom. Samtidig finner vi store variasjoner mellom hvor godt kommunene scorer i alle landsdeler.

For utviklingstrekk i perioden mellom 2007 og 2011, se vedlegg 1.

Tabell 4.1 De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Bærum	410	Moskenes
2	Oslo	411	Kvalsund
3	Sola	412	Måsøy
4	Stavanger	413	Kvænangen
5	Asker	414	Storfjord
6	Sandnes	415	Leka
7	Ås	416	Roan
8	Bergen	417	Loppa
9	Kongsberg	418	Værøy
10	Oppegård	419	Ibestad
11	Ulstein	420	Vardø
12	Austevoll	421	Tysfjord
13	Trondheim	422	Lyngen
14	Randaberg	423	Vega
15	Nittedal	424	Tjeldsund
16	Rennesøy	425	Bø (Nordl.)
17	Røyken	426	Kåfjord
18	Time	427	Gamvik
19	Frogner	428	Bjarkøy
20	Skedsmo	429	Torsken

4.1 Arbeidsmarked

Arbeidsmarkedsindikatorene dekker ulike forhold som illustrerer styrken i arbeidsmarkedet lokalt. Tabell 4.2 viser de høyest og lavest rangerte kommunene for gjennomsnittet av arbeidsmarkedsindikatorene. De beste arbeidsmarkedskommunene finner en på Vestlandet og i sentrale Østlandskommuner. Kommuner rundt industristeder på Vestlandet tilknyttet oljesektoren, industri, havbruk og energi samt teknologimiljøer på Østlandsområdet (Bærum, Kongsberg), og turist- og kraftkommuner (Gol, Stryn) ligger høyest på arbeidsmarkedsindikatorene, med stor tilgang på arbeidsplasser og lav ledighet.

De som kommer lengst ned på denne gjennomsnittsindikatoren er, med unntak av Søndre Land, utelukkende kommuner i de tre nordligste fylkene. Disse kommunene er relativt spredt befolket og ligger langt fra byområder, med generelt høy ledighet og høy andel uføre.

Tabell 4.2 Arbeidsmarked: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Sola	410	Tysfjord
2	Ulstein	411	Nesseby
3	Bærum	412	Torsken
4	Ullensaker	413	Tjeldsund
5	Kongsberg	414	Tranøy
6	Vindafjord	415	Bø (Nordl.)
7	Austevoll	416	Søndre Land
8	Stranda	417	Storfjord
9	Norddal	418	Kautokeino
10	Stavanger	419	Leirfjord
11	Gol	420	Bindal
12	Hjelmeland	421	Lebesby
13	Sandøy	422	Kvænangen
14	Åseral	423	Kvæfjord
15	Sandnes	424	Lavangen
16	Førde	425	Gamvik
17	Finnøy	426	Dyrøy
18	Stryn	427	Kåfjord
19	Sykkylven	428	Ballangen
20	Asker	429	Vardø

4.2 Demografi

Demografiindikatorene dekker befolkningsvekst, netto innflytting, og alderssammensetning. Mønsteret i de demografiske indikatorene varierer mer enn arbeidsmarkedsindikatorene, siden små nominelle befolkningsendringer i mindre kommuner vil gi store utslag i for eksempel netto flytting.

Rogaland dominerer blant de 20 høyest rangerte med høy befolkningsvekst, god tilflyt av yngre arbeidskraft og lite utflytting, se Tabell 4.3. Tilsvarende ser vi at Oslo og enkelte kommuner i Oslo-regionen kommer godt ut. Kommunene i Buskerud kommer relativt godt ut. Med Bø på en 26. plass ser vi hvordan utdanningsinstitusjoner slår positivt ut på demografi.

Blant de 20 kommunene som kommer lengst ned på rangeringen er det igjen mange av de nordligste kommunene som dominerer, i tillegg til en del innlandskommuner med lav befolkningstetthet, stor avstand fra større byer og lite turisme. Bildet er imidlertid mer nyansert når man ser på de store byene (Tromsø, Narvik, Brønnøy), som har netto vekst. Hovedbildet er en sentralisering mot by og regionale sentra og områder med høy næringsvekst.

Tabell 4.3 Demografi: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Rennesøy	410	Fedje
2	Gjesdal	411	Lyngen
3	Bjerkreim	412	Lødingen
4	Sola	413	Beiarn
5	Ås	414	Bygland
6	Sandnes	415	Grane
7	Hå	416	Rendalen
8	Ullensaker	417	Kvalsund
9	Time	418	Berlevåg
10	Klepp	419	Berg
11	Randaberg	420	Torsken
12	Froland	421	Solund
13	Meland	422	Engerdal
14	Songdalen	423	Måsøy
15	Oslo	424	Bindal
16	Sørum	425	Tysfjord
17	Trondheim	426	Ibestad
18	Skaun	427	Leka
19	Austevoll	428	Tjeldsund
20	Os (Hord.)	429	Bjarkøy

4.3 Kompetanse

Kompetanseindikatorene dekker utdanningsnivået blant sysselsatte i kommunen. Bildet av utdanningsnivået er mer sammensatt med hensyn til forklaringsfaktorer, se tabell 4.4. Det er ikke de store byene eller oljekommunene som dominerer. Her kommer universitetsbyen Ås best ut, en relativt liten kommune med høykompetansemiljø. Leikanger er et annet eksempel på en liten kommune med fylkesadministrasjonen som dominerende enhet samt høyskole i Sogndal. Videre kommer sentrale kommuner rundt og inkludert Oslo, og andre storbyer med tilliggende områder godt ut. Felles for alle disse kommunene er stor andel høykompetanearbeidsplasser og/eller utdanningsinstitusjoner, eller som ligger tett opp til slike kommuner.

De kommunene som har størst andel med lav utdannelse ligger til dels perifert i forhold regionssentre og arbeidsmarkedskonsentrasjoner. En stor andel ligger langs kysten i Nord-Norge der tilbudet av kompetanearbeidsplasser er lavt. Unntaket er Ullensaker, som har relativ sentral beliggenhet i forhold til Oslo-regionen.

Tabell 4.4 Kompetanse: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Ås	410	Lurøy
2	Bærum	411	Berlevåg
3	Leikanger	412	Ullensaker
4	Oslo	413	Øksnes
5	Trondheim	414	Roan
6	Nesodden	415	Skjervøy
7	Asker	416	Loppa
8	Tromsø	417	Rødøy
9	Bergen	418	Herøy (N.l.)
10	Stavanger	419	Båtsfjord
11	Horten	420	Berg
12	Volda	421	Bjarkøy
13	Røyken	422	Torsken
14	Rælingen	423	Træna
15	Frogner	424	Vikna
16	Kongsberg	425	Moskenes
17	Oppegård	426	Flakstad
18	Nøtterøy	427	Åseral
19	Sogndal	428	Røst
20	Klæbu	429	Værøy

4.4 Økonomi

Økonomiindikatorene sier noe om det økonomiske styrkeforholdet mellom ulike kommuner. Tabell 4.5 viser de høyest og lavest rangerte kommunene for gjennomsnittet av økonomiindikatorene i 2011. Oslo kommer best ut med negativ gjeld og høye inntekter. Videre domineres bildet av kommuner rundt Oslo og i Rogaland. Disse kommunene har høye private inntekter og høye skatteinntekter og et høyt innbyggertall som basis. Kraftkommuner som Bykle og Eidfjord kommer spesielt godt ut på kommunale inntekter, og Eidfjord har samtidig negativ gjeld. Kraftkommunene er i en særstilling også i 2011 slik de også var i 2010.

Av de kommunene som har svak økonomi i rangeringen, ligger de aller fleste i de nordligste fylkene, i tillegg til noen kommuner i sørlige Norge som ligger langt fra større tettsteder.

Tabell 4.5 Økonomi: De 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner¹⁾

Rang	Høyest rangert	Rang	Lavest rangert
1	Oslo	410	Dyrøy
2	Bærum	411	Meråker
3	Stavanger	412	Vardø
4	Asker	413	Kautokeino
5	Sola	414	Gamvik
6	Eidfjord	415	Tjeldsund
7	Oppegård	416	Moskenes
8	Nittedal	417	Dønna
9	Aukra	418	Træna
10	Sandnes	419	Bø (Nordl.)
11	Austevoll	420	Torsken
12	Røyken	421	Gjerstad
13	Frogner	422	Nesna
14	Bykle	423	Roan
15	Sørum	424	Nesseby
16	Randaberg	425	Storfjord
17	Ålesund	426	Vega
18	Stord	427	Gratangen
19	Hole	428	Lyngen
20	Skedsmo	429	Kåfjord

1) Merknader:

Indikatoren *Kjøpekraft* er basert på 2010-tall for alle kommunene.

For kommunene Dønna, Tjeldsund, Røst, Værøy, Torsken og Storfjord mangler data for indikatorene *Kommuneinntekter i forhold til utgifter* og *Gjeldsbelastning*. Områdeindikatorene i tabell 4.5 er derfor basert på indikatoren *Kjøpekraft* for disse kommunene.

Kommunene Vestvågøy og Gáivuotna Kåfjord mangler data for *Gjeldsbelastning*. Tabell 4.5 er basert på indikatorene *Kommuneinntekter i forhold til utgifter* og *Kjøpekraft* for disse kommunene.

Vedlegg 1

Endringer perioden 2007 – 2011. Fylker

Når en ser på endringer over tid er det viktig å være klar over at endringer i rangeringene ikke sier noe om de absolutte endringene; selv om for eksempel kompetansenivået øker, kan en kommune falle langt ned på listen over tid, dersom kompetansenivået endres litt mer i andre kommuner.

I den interne rangeringen fra det fylket som kommer best ut (rangert som nr 1) til det som er rangert lavest (nr 19) har fylkene ligget relativt fast for de fleste områdene. Troms har gått mest fram, med to plasser. Ellers har fylkene flyttet seg bare en plass opp eller ned.

Likevel finner vi noen større endringer innenfor enkeltindikatorer, spesielt innenfor arbeidsmarkedsindikatorene. Kommunene i Østfold og Telemark for eksempel, kommer generelt dårligere ut på alle arbeidsmarkedsindikatorene i 2011 sammenlignet med i 2007, med lavere privat sysselsetting, høyere arbeidsledighet og høyere andel uføre. Samtidig går Troms og Nordland mye fram først og fremst som følge av økt privat sysselsetting. Sogn og Fjordane kommer bedre ut som følge av små reduksjoner i andelen uføre. Likevel har antallet arbeidsplasser og sysselsatte i privat virksomhet gått ned også i kommunene i disse fylkene.

Rangeringen innenfor demografiindikatorene endres lite fylkene mellom, med endringer pluss/minus en plassering. Kommunene i Troms kommer dårligere ut med aldrende befolkning og Sør-Trøndelag og Vest-Agder kommer dårligere ut med både aldrende befolkning og utflytting. Til tross for at Sogn og Fjordane kommer bedre ut på nesten alle demografiindikatorene over tid, faller fylket i en interne rangeringen, Samlet sett går kommunene i fylkene Akershus, Hordaland, Østfold, Nord-Trøndelag og Finnmark fram en plass hver, som følge av høyre befolkningsvekst, økt nettoinnflytting og flere yngre i arbeidsstyrken.

Også på kompetanseindikatoren er det små endringer. Nord-Trøndelag faller to plasser og Sogn og Fjordane og Oppland en plass, selv om kommunene i disse fylkene samlet sett har bedret kompetansenivået langs begge indikatorene. Når befolkningen i hele landet øker kompetansenivået marginalt, vil små forskjeller mellom geografiske områder kunne få store utslag i rangeringen. Kommunene i Sør-Trøndelag, Vest-Agder, Vestfold og Hedmark har bedret kompetansenivået relativt mest i perioden.

De relative forskjellene i økonomisk bærekraft har endret seg lite i forhold til de andre indikatorene. Kommuner i Vest-Agder og Østfold faller mest på rangeringen, noe som skyldes både lavere kommunale inntekter i forhold til utgifter, og økt gjeldsbelastning. Kommuner i Aust-Agder har generelt bedret økonomien som følge av noe redusert gjeldsbelastning, og Møre og Romsdal og Nordland som følge av økt kjøpekraft.

Tabell V1.1 Rangering av fylker, gjennomsnitt og endring for områdeindikatorene

Fylke	Arbeidsmarked		Demografi		Kompetanse		Økonomi		ALLE		ENDRING
	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	
Oslo	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	
Akershus	3	4	4	3	2	3	2	2	3	2	1
Rogaland	2	1	2	2	9	9	3	3	2	3	-1
Hordaland	4	6	6	5	4	4	5	4	4	4	
Sør-Trøndelag	10	8	3	4	3	2	8	8	5	5	
Buskerud	7	7	8	8	12	12	4	5	6	6	
Vest-Agder	9	10	5	6	8	7	7	10	7	7	
Vestfold	11	13	9	10	7	6	6	6	8	8	
Møre og Romsdal	5	5	11	11	17	17	10	7	10	9	1
Aust-Agder	14	16	7	7	5	5	12	9	9	10	-1
Sogn og Fjordane	6	3	17	18	14	15	15	16	12	11	1
Østfold	13	17	10	9	13	13	9	11	11	12	-1
Nord-Trøndelag	12	11	13	12	6	8	18	18	13	13	
Troms	17	12	12	13	11	11	17	17	16	14	2
Oppland	8	9	16	16	15	16	13	13	14	15	-1
Telemark	15	18	14	14	10	10	11	12	15	16	-1
Hedmark	16	14	15	15	16	14	14	15	17	17	
Nordland	18	15	19	19	18	18	16	14	18	18	
Finnmark	19	19	18	17	19	19	19	19	19	19	

Endringer 2007-2011. Kommuner

Hovedbildet er at fordelingen mellom kommuner / kommunetyper er relativt stabil når vi ser på utviklingen over tid i perioden fra 2007 til 2011. Likevel er det også eksempler på kommuner som erfarer store endringer i rangering.

Kommuner Akershus, Rogaland og Oslo toppet listen både i 2007 og 2011, selv om det er noen omrokninger. Disse er fulgt tett av Trondheim og Bergen på hhv 7. og 10. plass i 2007 mot 13. og 8. plass i 2011. Nittedal har gått opp 11 plasser til 15. plass og Kongsberg har gått opp 8 plasser til 9. plass. Oppegård har beveget seg 6 plasser opp til 10. plass, se V1.2. De største endringene i rang innenfor de 20 høyest rangerte i 2011 står to vestlandskommuner for; Austevoll (opp 34 plasser) og Ulstein (opp 14 plasser). Forbedringene er knyttet til bedre demografi (Austevoll og Utstein), bedre på kompetanse (Utstein) og bedre på økonomi (Austevoll).

Tabell V1.2 Endringer blant de 20 høyest og de 20 lavest rangerte kommuner

Rang	Høyest rangert 2007	Høyest rangert 2011	Rang	Lavest rangert 2007	Lavest rangert 2011
1	Oslo	Bærum	410	Værøy	Moskenes
2	Bærum	Oslo	411	Ballangen	Kvalsund
3	Sola	Sola	412	Kvænangen	Måsøy
4	Stavanger	Stavanger	413	Berg	Kvænangen
5	Asker	Asker	414	Båtsfjord	Storfjord
6	Sandnes	Sandnes	415	Dyrøy	Leka
7	Trondheim	Ås	416	Beiarn	Roan
8	Ås	Bergen	417	Nesseby	Loppa
9	Rennesøy	Kongsberg	418	Berlevåg	Værøy
10	Bergen	Oppegård	419	Tjeldsund	Ibestad
11	Randaberg	Ulstein	420	Vega	Vardø
12	Bykle	Austevoll	421	Gratangen	Tysfjord
13	Sørum	Trondheim	422	Bjarkøy	Lyngen
14	Klepp	Randaberg	423	Bø (Nordl.)	Vega
15	Time	Nittedal	424	Gamvik	Tjeldsund
16	Oppegård	Rennesøy	425	Vardø	Bø (Nordl.)
17	Kongsberg	Røyken	426	Lebesby	Kåfjord
18	Skedsmo	Time	427	Ibestad	Gamvik
19	Røyken	Frogner	428	Loppa	Bjarkøy
20	Frogner	Skedsmo	429	Torsken	Torsken

Det er en tendens til at endringene er minst blant de høyest og lavest rangerte kommunene, mens de større endringer skjer i den store delen av grupper mellom. Det vil si at de som beste er fortsatt best, og de lavest rangerte klatrer lite, se Tabell V1.3.

Tabell V1.3 Endringer i rang perioden 2007-2011. Endring i antall plasser blant de 20 høyest og 20 lavest rangerte kommunene i 2011.

20 høyest rangert	Endring	20 lavest rangert	Endring
Austevoll	34	Loppa	11
Ulstein	14	Ibestad	8
Nittedal	11	Vardø	5
Kongsberg	8	Torsken	0
Oppegård	6	Kvænangen	-1
Bergen	2	Kvalsund	-2
Røyken	2	Bø (Nordl.)	-2
Bærums	1	Moskenes	-3
Ås	1	Vega	-3
Frogner	1	Gamvik	-3
Sola	0	Tjeldsund	-5
Stavanger	0	Bjarkøy	-6
Asker	0	Roan	-8
Sandnes	0	Værøy	-8
Oslo kommune	-1	Måsøy	-9
Skedsmo	-2	Tysfjord	-21
Randaberg	-3	Leka	-24
Time	-3	Gáivuotna Kåfjord	-27
Trondheim	-6	Lyngen	-32
Rennesøy	-7	Storfjord	-50

Når en ser på de største bevegelsene, har Tolga flyttet seg flest plasser fram med 126 plasser til rang nr. 101, se Tabell V1.4. Tolga ligger sentralt i Østerdalen mellom Alvdal/Tynset på den ene siden og Os/Røros på den andre siden og gjør det godt på arbeidsmarked, kompetanse og dels også på demografi. Selv om det er et variert servicetilbud i Tolga er landbruket viktigste næring, herunder også landbruksrelatert industri.

Flå har forbedret sin plassering med 119 plasser til nr 195. Flå kommune har de senere år fått inn en ekstern investor som har utviklet Flå til et av de viktigste handelsstedene i Hallingdal. Flå har også en sterk turistattraksjon.

Tydal og Gulen har forbedret sine relative posisjoner med hhv 114 og 113 plasser. Tydal ligger nå på 66. plass. Tydal er en stor vannkraftkommune som i tillegg til primærnæringer bygger opp et reiselivsprodukt. Gulen har en aktiv havbruksnæring.

Hammerfest har flyttet fram 102 plasser opp til en 97. plass. Dette er største forbedring i Nord-Norge og viser viktigheten av oljeindustrien for kystens økonomiske bærekraft. Lurøy, en kommune med havbruksnæring, har en forbedring på 84 plasser.

Kommuner som kommer negativt ut er Bardu, Nesna, Fyresdal, Skiptvet, Samnanger og Sunndal som alle har falt over 100 plasser.

Tabell V1.4 Kommuner med størst endringer i perioden 2007-2011 etter antall plasser fram/tilbake i perioden.

	Rangering 2011				Endring 2007-2011					
	ALLE	Arbeids			ALLE	Arbeids				
		-marked	Demo-grafi	Kompe-tanse		Øko-nomi	-marked	Demo-grafi		
Mest framgang										
Tolga	101	54	126	27	367	126	19	171	2	35
Flå	195	103	164	384	187	119	155	206	-94	31
Tydal	66	124	29	284	81	114	-31	231	9	42
Gulen	194	39	321	402	96	113	18	46	-7	161
Hammerfest	97	170	112	310	43	102	-41	47	71	126
Rindal	186	98	163	236	296	84	-39	110	99	31
Lurøy	312	219	174	410	258	84	58	246	2	41
Jevnaker	153	273	110	122	160	83	-2	132	57	33
Krødsherad	144	127	219	372	53	81	43	58	11	17
Ulvik	192	277	286	50	138	81	-61	126	74	-39
Mest tilbakegang										
Fusa	159	69	327	176	140	-91	-52	-185	53	-18
Lærdal	324	172	362	201	378	-93	-32	-160	46	-92
Iveland	238	409	55	131	169	-96	-9	-25	-83	-37
Hol	173	49	331	343	112	-98	-21	-5	10	-100
Sunndal	187	92	366	116	192	-114	-65	-113	50	-134
Samnanger	250	375	250	57	157	-116	-47	-159	-5	-24
Skiptvet	222	361	162	226	80	-134	-47	-123	-89	-11
Fyresdal	260	286	354	88	185	-142	-51	-105	-30	-107
Nesna	368	356	275	65	422	-144	-64	-107	-55	-19
Bardu	301	306	395	106	201	-185	2	-325	-50	-25

Ser vi på endringer i rang for de største bykommunene, finner vi Arendal og Molde på topp med en forbedret rang på henholdsvis 39 og 25 plasser. Molde er oppe på 31. plass i 2011 og Arendal ligger på 73. plass. Rana har en forbedring på 24 plasser og Ringsaker med 21 plasser samt Hamar med 18 plasser. Dette er innenfor et fylke som ellers ligger langt ned på listen til tross for at god sentralitet for store deler av fylket med nærhet til hovedflyplassen.

Østfold ligger relativt langt nede på listen. Moss, Sarpsborg og Halden har falt i rang med hhv 25, 29 og 38 plasser og ligger i 2011 på 99., 205. og 182. plass. At Karmøy og Haugesund falt med 13 og 16 plasser er mot trenden på Vestlandet.

Vedlegg 2 Metode for aggregering

De fire områdene Arbeidsmarked, Demografi, Kompetanse og Økonomi består av to-fire enkeltindikatorer, se indikatoroversikten i tabell 2.1. En vektet indikator er beregnet for hvert område. Enkeltindikatorene er normert på en lik skala (fra 0-1), slik at de best rangerte kommunene ligger i ene enden av skalaen (0), og de med lavest rangering i andre enden av skalaen (1). Disse normerte indikatorene er så veid sammen. Det er ikke åpenbart hvilke vekter som skal benyttes, og forskjellige typer av vektning har vært drøftet med NHO. I mangel på empirisk begrunnede alternativer ble valget å tillegge de enkelte indikatorene innenfor hvert område lik vekt. Tilsvarende er den samlede indikatoren basert på den enkelte områdeindikatorene, der hvert område er gitt lik vekt.

Datagrunnlag

Datagrunnlaget er hentet fra Statistikkbanken i Statistisk sentralbyrå, med unntak av statistikker over uføre siste tre år, som er hentet fra NAV. Alle tilstandsvariable er målt ved utgangen av året eller ved inngangen til neste år.

For en del kommuner mangler data: For kommunene Dønna, Tjeldsund, Røst, Værøy, Torsken og Storfjord mangler data for indikatorene *Kommuneinntekter i forhold til utgifter* og *Gjeldsbelastning*. Kommunene Vestvågøy og Gáivuotna Kåfjord mangler data for *Gjeldsbelastning*. Indikatoren *Kjøpekraft* er basert på 2010-tall for alle kommunene.

Datasetssettet inneholder 429 kommuner, mens datasetssettet som lå til grunn for tidligere beregninger, se Vista Analyse rapport 19 (2011), var basert på 430 kommuner. Kommunene Mosvik og Inderøy er fra og med 2012 slått sammen til Inderøy. Det innebærer at en del variabler mangler for 1.1.2012 for den gamle kommuneinndelingen. Vi har derfor aggregert verdiene for de to sammenslåtte kommunene og forlenget 2012-inndelingen bak til 2007, slik at vi i denne rapporten opererer med kommuneinndelingen av 2012.

Vedlegg 3 Fylkesoversikt

Tabellen under viser fylkesnummer. Disse tilsvarer de to første sifrene i kommunenumrene i Vedlegg 4.

Tabell V3.1 Fylkesnummer

Nummer	Fylkesnavn
01	Østfold
02	Akershus
03	Oslo
04	Hedmark
05	Oppland
06	Buskerud
07	Vestfold
08	Telemark
09	Aust-Agder
10	Vest-Agder
11	Rogaland
12	Hordaland
14	Sogn og Fjordane
15	Møre og Romsdal
16	Sør-Trøndelag
17	Nord-Trøndelag
18	Nordland
19	Troms
20	Finnmark

Vedlegg 4 Resultater alle kommuner 2007 og 2011

Tabell V4.1 Rangering av kommuner innenfor de ulike områdene og samlet

	2007 Arbeids- marked	2011 Arbeids- marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Agdenes	138	175	276	356	349	325	295	307	298	322
Alstahaug	290	299	288	226	298	240	258	218	313	266
Alta	214	171	31	48	261	268	256	216	162	143
Alvdal	51	36	129	185	287	318	226	225	148	138
Andebu	248	237	93	88	170	205	188	152	164	147
Andøy	247	223	393	357	390	374	232	238	351	326
Aremark	358	369	234	270	92	91	102	243	220	297
Arendal	211	267	88	109	74	52	191	37	112	73
Asker	19	20	109	47	7	7	7	4	5	5
Askim	287	316	106	177	199	172	101	123	161	206
Askvoll	182	145	404	388	357	329	325	329	359	336
Askøy	303	275	18	40	63	55	142	132	79	80
Audnedal	229	227	74	32	243	283	373	377	246	240
Aukra	58	104	147	192	362	327	21	9	66	54
Aure	242	200	312	369	274	238	245	231	299	289
Aurland	105	58	345	158	185	252	44	59	135	72
Aurskog- Høland	205	208	63	101	175	224	165	146	117	146
Austevoll	23	7	139	19	254	261	37	11	46	12
Austrheim	168	181	156	140	169	160	91	61	115	85
Averøy	188	70	239	224	281	309	223	190	244	167
Balestrand	164	121	373	364	68	118	331	309	291	253
Ballangen	426	428	389	376	232	267	398	383	411	407
Balsfjord	268	282	334	301	379	393	330	343	353	362
Bamble	252	318	245	245	98	145	55	72	133	191
Bardu	308	306	70	395	56	106	176	201	116	301
Beiarn	361	353	395	413	415	407	404	337	416	402
Berg	382	249	399	419	393	420	413	332	413	401
Bergen	40	38	49	33	11	9	23	22	10	8
Berlevåg	427	402	388	418	411	411	305	253	418	409
Bindal	394	420	423	424	190	239	375	264	404	399
Birkenes	286	290	86	65	153	174	267	361	207	261
Bjarkøy	410	363	427	429	389	421	367	319	422	428
Bjerkreim	38	24	12	3	366	344	82	75	47	30
Bjugn	371	391	281	312	213	188	342	334	349	359
Bodø	306	302	48	50	77	54	95	62	93	76
Bokn	151	217	27	114	154	133	113	77	60	91
Bremanger	132	153	376	347	132	264	277	289	283	292

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Brønnøy	298	294	198	145	264	305	322	271	305	278
Bygland	365	374	401	414	88	70	319	291	360	358
Bykle	33	42	13	284	331	282	6	14	12	56
Bærum	4	3	114	85	2	2	3	2	2	1
Bø (Nordl.)	414	415	411	407	399	388	423	419	423	425
Bø (Telem.)	208	212	46	26	19	23	175	283	57	77
Bømlo	42	56	71	113	239	242	152	86	72	67
Båtsfjord	406	358	344	265	421	419	366	398	414	396
Deatnu Tana	372	304	325	340	345	397	380	388	378	381
Dovre	157	141	369	373	271	352	268	326	309	330
Drammen	100	119	42	69	178	109	28	30	36	44
Drangedal	387	401	274	317	99	152	284	280	329	343
Dyrøy	420	426	414	402	133	113	418	410	415	408
Dønna	373	379	377	338	241	317	365	417	370	395
Eid	89	120	112	130	75	66	225	261	104	116
Eide	171	206	92	172	360	342	301	314	247	285
Eidfjord	249	255	120	118	173	100	5	6	34	39
Eidsberg	135	202	101	90	378	326	215	257	201	223
Eidskog	374	381	287	328	245	312	213	349	321	376
Eidsvoll	321	323	26	52	89	104	84	85	81	107
Eigersund	80	93	59	74	292	302	76	54	70	69
Elverum	272	210	108	148	90	108	144	191	140	151
Enebakk	259	253	56	125	106	86	52	56	67	82
Engerdal	160	270	410	422	382	274	405	373	380	383
Etne	92	33	213	144	278	336	115	130	154	86
Etnedal	210	209	336	365	307	278	166	279	272	316
Evenes	335	285	397	404	365	339	344	306	379	369
Evje og Hornnes	181	251	190	207	189	258	163	189	174	232
Farsund	238	174	291	292	101	130	114	177	189	193
Fauske	356	307	266	277	238	231	243	204	317	279
Fedje	337	336	409	410	324	288	321	153	376	338
Fet	294	283	100	73	33	38	47	45	64	65
Finnøy	36	17	128	37	303	293	137	49	100	34
Fitjar	134	143	90	214	110	148	109	47	80	84
Fjaler	179	82	259	234	103	120	355	357	267	212
Fjell	65	53	25	25	171	218	48	64	31	43
Flakstad	270	225	368	271	426	426	311	369	393	384
Flatanger	307	191	405	287	267	270	408	394	381	328
Flekkefjord	231	245	197	267	165	162	174	171	188	220
Flesberg	228	221	278	170	187	143	134	109	214	139
Flora	104	83	119	139	332	334	209	210	173	163
Flå	258	103	370	164	290	384	218	187	314	195
Folldal	107	168	372	398	236	237	307	352	301	337
Forsand	141	137	67	76	387	358	160	116	169	136

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Fosnes	315	320	407	352	121	207	415	400	377	365
Fredrikstad	237	305	130	107	150	96	127	141	153	157
Frogner	178	201	82	67	17	15	16	13	20	19
Froland	388	404	28	12	51	43	192	246	151	178
Frosta	256	244	246	79	244	153	314	353	300	237
Fræna	173	160	140	159	255	250	195	174	179	171
Frøya	153	213	127	154	402	365	281	223	276	246
Fusa	17	69	142	327	229	176	122	140	68	159
Fyresdal	235	286	249	354	58	88	78	185	118	260
Førde	13	16	19	54	237	206	130	194	33	53
Gáivuotna Kåfjord	422	427	284	318	338	324	401	429	399	426
Gamvik	423	425	380	380	403	404	424	414	424	427
Gauldalen	111	115	186	98	112	178	260	234	170	131
Gausdal	163	189	280	252	206	208	251	256	251	244
Gildeskål	364	397	390	405	263	280	393	393	384	397
Giske	78	111	50	24	272	266	198	228	103	93
Gjemnes	217	41	314	375	115	354	289	290	279	272
Gjerdrum	213	166	24	21	42	41	19	34	21	32
Gjerstad	340	376	162	323	304	234	339	421	319	388
Gjesdal	101	91	7	2	123	181	53	48	23	27
Gjøvik	118	136	97	149	249	202	125	127	110	115
Gloppen	47	30	270	288	136	211	252	181	175	125
Gol	5	11	221	295	410	387	56	92	99	124
Gran	147	126	178	208	286	307	131	182	171	179
Grane	334	345	335	415	356	366	259	297	346	385
Granvin	122	214	282	359	114	69	374	339	274	296
Gratangen	401	405	426	311	253	276	421	427	421	405
Grimstad	215	246	47	31	54	34	73	78	53	55
Grong	144	147	328	274	144	114	400	397	312	287
Grue	336	260	384	386	289	313	261	320	357	349
Gulen	57	39	367	321	395	402	257	96	307	194
Guovdageaidnu Kautokeino	424	418	175	315	320	332	410	413	388	404
Hadsel	320	311	269	299	256	265	173	209	288	299
Halden	227	288	131	102	85	73	182	250	144	182
Halsa	240	226	366	390	216	257	159	312	280	335
Hamar	81	78	179	122	145	121	63	68	77	59
Hamarøy	390	315	321	304	233	294	296	380	356	352
Hammerfest	129	170	159	112	381	310	169	43	199	97
Haram	20	27	240	175	299	199	237	230	165	90
Hareid	79	133	34	119	306	249	185	144	85	129
Harstad	232	169	217	151	72	95	207	236	184	154
Hasvik	404	368	381	294	401	376	338	263	398	357
Hattfjelldal	201	235	385	361	408	406	409	344	383	375

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Haugesund	49	102	44	61	218	140	46	55	37	50
Hemne	202	138	359	336	200	350	272	205	297	271
Hemnes	396	373	351	281	313	362	350	308	375	364
Hemsedal	7	26	107	39	302	163	50	87	41	38
Herøy (M. og R.)	90	64	174	137	377	337	65	69	141	87
Herøy (Nordl.)	342	262	342	138	422	418	389	370	402	351
Hitra	189	139	173	168	372	353	422	376	344	290
Hjartdal	317	326	309	326	97	83	171	199	256	267
Hjelmeland	18	12	223	225	327	273	81	97	95	71
Hobøl	329	325	188	129	27	26	96	117	126	118
Hof	352	372	310	350	84	76	141	156	261	293
Hol	28	49	326	331	353	343	12	112	75	173
Hole	207	231	37	58	41	31	20	19	24	36
Holmestrand	293	272	145	194	156	150	135	143	182	184
Holtålen	296	346	387	389	96	84	326	385	336	363
Hornindal	30	52	89	116	211	180	337	381	137	174
Horten	309	329	183	146	18	11	60	103	82	78
Hurdal	255	274	302	240	240	139	199	212	271	231
Hurum	244	195	215	306	79	90	35	26	97	88
Hvaler	379	384	160	235	70	78	184	163	229	264
Hyllestad	154	114	383	394	330	247	343	317	343	308
Hægebostad	250	257	148	111	193	128	229	233	210	176
Høyanger	85	279	311	363	305	134	306	355	284	333
Høylandet	269	224	195	377	116	171	315	300	260	315
Hå	37	55	11	7	368	338	34	36	27	35
Ibestad	417	406	429	426	301	328	416	395	427	419
Inderøy	274	204	295	289	50	53	288	292	262	234
Iveland	400	409	30	55	48	131	132	169	142	238
Jevnaker	271	273	242	110	179	122	193	160	236	153
Jondal	236	243	378	255	235	216	349	302	342	282
Jølster	110	110	172	201	104	149	236	232	147	152
Kárásjohka	339	335	126	204	282	304	392	379	334	339
Karasjok										
Karlsøy	378	340	341	372	416	403	407	364	405	389
Karmøy	119	162	69	77	212	166	39	46	52	68
Klepp	52	47	3	10	201	275	17	29	14	26
Klæbu	367	380	79	43	26	20	172	120	136	103
Kongsberg	16	5	117	120	13	16	41	21	17	9
Kongsvinger	343	360	247	269	279	187	153	173	289	291
Kragerø	310	341	216	293	222	215	164	295	241	325
Kristiansand	68	66	43	35	60	44	62	82	29	37
Kristiansund	114	199	149	166	177	169	240	89	167	126
Krødsherad	170	127	277	219	383	372	70	53	225	144
Kvalsund	412	382	403	417	311	395	395	351	409	411
Kvam	70	118	264	213	176	151	278	255	209	172

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Kvinesdal	266	351	185	95	319	277	108	196	206	251
Kvinnherad	159	173	210	229	258	299	206	221	202	233
Kviteseid	161	198	209	278	198	158	118	219	163	229
Kvitsøy	98	37	54	297	334	394	211	211	131	217
Kvæfjord	416	423	324	351	288	212	406	401	395	400
Kvænangen	419	422	391	400	333	360	385	363	412	413
Lardal	295	248	307	260	159	241	167	178	263	243
Larvik	204	254	138	209	221	191	120	74	152	160
Lavangen	418	424	313	254	227	203	383	408	386	392
Lebesby	413	421	413	273	404	391	428	402	426	403
Leikanger	150	87	275	198	3	3	228	139	55	25
Leirfjord	383	419	187	280	322	300	417	396	366	390
Leka	349	284	394	427	343	401	397	406	391	415
Leksvik	194	230	305	307	251	197	320	360	304	319
Lenvik	319	264	169	236	369	385	291	311	316	329
Lesja	145	159	207	300	168	175	248	336	194	283
Levanger	245	228	105	117	22	22	179	214	91	96
Lier	25	23	96	62	219	228	26	25	28	28
Lierne	123	105	301	353	283	341	354	330	303	309
Lillehammer	77	109	118	97	30	25	138	91	54	48
Lillesand	219	179	121	104	38	92	139	213	92	122
Lindesnes	289	271	146	160	78	94	360	288	257	219
Lindås	69	74	75	123	142	168	67	50	50	60
Lom	60	85	298	308	291	262	269	220	240	213
Loppa	428	403	428	396	392	416	411	371	428	417
Lund	8	45	132	220	400	381	203	252	132	207
Lunner	363	354	135	156	28	39	86	99	127	161
Lurøy	277	219	420	174	412	410	299	258	396	312
Luster	148	122	204	178	163	126	178	188	168	119
Lyngdal	152	123	62	132	350	347	140	166	145	166
Lyngen	380	295	222	411	396	405	420	428	390	422
Lærdal	140	172	202	362	247	201	286	378	231	324
Lødingen	393	327	358	412	329	320	332	267	374	371
Lørenskog	167	100	102	136	62	79	24	58	42	58
Løten	376	395	244	167	69	58	235	208	282	255
Malvik	346	287	116	96	21	30	33	66	65	75
Mandal	263	263	72	108	117	111	187	254	139	183
Marker	280	337	318	223	280	229	274	262	320	298
Marnardal	330	407	58	41	149	40	359	335	259	262
Masfjorden	279	269	235	179	34	68	157	119	166	142
Meland	197	186	5	13	61	46	111	94	39	47
Meldal	377	371	256	233	174	129	287	276	331	302
Melhus	311	293	104	42	31	29	231	237	158	111
Meløy	146	187	230	251	398	386	170	128	254	252

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Meråker	267	319	337	282	100	49	379	411	328	331
Midsund	96	101	323	217	371	346	254	244	293	225
Midtre Gauldal	143	99	158	105	262	221	313	350	235	196
Modalen	106	76	17	86	259	173	250	79	101	62
Modum	195	207	180	191	151	141	87	83	125	127
Molde	39	31	163	142	130	110	75	24	56	31
Moskenes	285	154	406	401	425	425	328	416	407	410
Moss	222	300	123	121	158	112	29	41	74	99
Målselv	224	182	125	216	265	248	208	167	193	198
Måsøy	348	359	416	423	409	399	356	356	403	412
Namdalseid	316	292	333	367	129	200	387	389	345	354
Namsos	155	152	165	181	260	230	280	249	228	204
Namsskogan	264	259	396	391	388	398	323	333	369	377
Nannestad	341	310	84	64	46	35	197	122	159	95
Narvik	313	309	184	196	126	142	189	108	211	185
Naustdal	344	324	199	203	47	51	242	240	230	228
Nedre Eiker	221	194	115	92	195	222	112	98	138	109
Nes (Ak.)	291	321	85	78	81	87	105	63	113	100
Nes (Busk.)	48	84	228	371	312	256	64	90	106	177
Nesna	292	356	168	275	10	65	403	422	224	368
Nesodden	347	343	98	103	5	6	32	31	38	41
Nesset	120	268	279	285	361	190	224	273	269	288
Nissedal	304	334	257	133	183	287	221	226	277	265
Nittedal	74	67	113	83	87	60	13	8	26	15
Nome	385	400	300	302	107	154	309	321	338	350
Nord-Aurdal	31	50	233	324	397	389	190	125	190	208
Norddal	24	9	375	385	346	363	308	260	292	227
Nord-Fron	177	183	329	325	295	348	94	124	221	254
Nordkapp	384	378	320	272	376	378	386	365	385	378
Nord-Odal	397	393	232	291	297	245	351	313	361	356
Nordre Land	239	280	346	249	351	357	246	251	323	311
Nordreisa	366	333	294	257	325	297	340	359	362	345
Nore og Uvdal	75	113	306	243	352	349	162	133	226	190
Notodden	332	330	205	180	93	77	186	184	218	210
Nærøy	283	308	349	176	323	301	333	315	348	307
Nøtterøy	302	278	155	171	23	18	40	39	62	63
Odda	82	86	340	346	215	271	121	137	185	201
Oppdal	94	125	196	199	342	308	220	206	208	189
Oppegård	62	60	170	87	15	17	10	7	16	10
Orkdal	209	220	53	152	242	179	150	151	123	164
Os (Hedm.)	99	95	292	320	66	48	390	409	265	263
Os (Hord.)	108	158	15	20	125	74	57	67	32	46
Osen	262	297	398	408	405	396	384	341	389	387
Oslo kommune	14	21	23	15	4	4	1	1	1	2

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Osterøy	190	203	111	127	269	223	177	158	172	162
Overhalla	116	128	182	99	208	186	230	274	178	156
Porsanger										
Porsångu	360	352	363	379	273	244	310	242	363	342
Porsanki										
Porsgrunn	125	192	141	153	127	85	202	131	130	113
Radøy	273	350	81	161	224	137	194	195	177	239
Rakkestad	206	167	87	188	391	382	283	265	264	269
Rana	260	242	243	183	270	311	148	147	238	214
Randaberg	113	77	20	11	20	32	15	16	11	14
Rauma	66	81	231	279	364	375	143	149	187	211
Re (f.o.m.)	278	252	73	89	91	115	212	183	149	141
Rendalen	331	332	402	416	296	194	346	275	371	360
Rennebu	175	205	386	403	277	298	300	324	332	344
Rennesøy	174	150	1	1	80	75	25	42	9	16
Rindal	59	98	273	163	335	236	327	296	270	186
Ringebu	64	116	286	337	367	373	222	235	245	284
Ringerike	165	193	167	182	135	124	119	93	121	114
Ringsaker	186	184	177	157	315	269	158	142	191	170
Rissa	212	289	262	205	214	170	298	358	287	304
Risør	301	347	225	259	160	196	276	303	286	323
Roan	357	276	418	397	386	414	391	423	408	416
Rollag	121	117	290	370	310	364	241	241	258	294
Rygge	156	190	194	100	228	251	45	57	108	92
Rælingen	392	394	157	82	8	14	30	32	71	70
Rødøy	254	240	408	189	414	417	361	340	392	348
Rømskog	169	131	251	187	196	315	282	215	253	200
Røros	44	34	316	266	355	290	233	259	232	175
Røst	191	241	8	261	429	428	378	399	341	406
Røyken	203	180	77	71	16	13	11	12	19	17
Rørvik	288	188	422	399	40	119	427	407	382	341
Råde	185	156	80	197	186	259	93	76	94	137
Salangen	405	383	417	355	32	64	412	405	387	373
Saltdal	327	344	315	368	284	279	335	272	347	346
Samnanger	328	375	91	250	52	57	133	157	134	250
Sande (M. og R.)	61	62	285	335	406	368	312	245	308	258
Sande (Vestf.)	318	317	76	70	39	56	90	121	84	117
Sandefjord	127	151	134	128	172	123	36	33	63	61
Sandnes	26	15	10	6	71	93	8	10	6	6
Sandøy	10	13	171	334	380	355	85	186	87	165
Sarpsborg	265	298	133	134	205	192	136	165	176	205
Sauda	112	107	237	124	180	185	89	107	128	83
Sauherad	333	387	229	283	76	37	336	305	296	314
Sel	117	161	317	349	328	272	318	342	302	320
Selbu	131	155	200	212	162	182	273	282	197	216

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Selje	199	211	348	316	394	392	352	322	352	340
Seljord	184	178	227	310	161	167	294	278	249	259
Sigdal	21	29	214	319	375	380	66	115	109	168
Siljan	351	386	154	147	49	33	183	148	186	199
Sirdal	50	65	110	106	359	296	54	175	76	108
Skaun	381	399	55	18	37	36	285	136	196	130
Skedsmo	45	61	16	30	152	103	18	20	18	20
Ski	67	59	137	94	122	135	38	35	48	42
Skien	275	314	176	150	120	102	210	159	195	181
Skiptvet	314	361	39	162	137	226	69	80	88	222
Skjervøy	399	357	332	296	413	415	396	372	406	391
Skjåk	84	89	330	344	321	345	253	129	268	224
Skodje	241	185	22	27	65	97	149	100	69	64
Skånland	402	398	364	290	82	125	377	387	367	367
Smøla	257	197	392	263	363	383	265	287	355	313
Snillfjord	284	239	220	298	318	316	381	362	339	334
Snåsa	166	247	343	239	234	138	368	390	315	300
Sogndal	35	25	136	44	25	19	128	110	43	21
Sokndal	180	164	206	241	226	281	146	198	181	218
Sola	1	1	2	4	95	220	2	5	3	3
Solund	133	129	339	421	314	367	388	347	335	372
Songdalen	282	238	65	14	204	235	247	285	192	150
Sortland	162	222	151	91	336	314	293	281	255	235
Spydeberg	142	97	51	141	248	295	103	101	83	105
Stange	362	377	166	230	64	63	200	162	216	248
Stavanger	11	10	36	49	14	10	4	3	4	4
Steigen	386	366	379	381	268	285	414	386	394	386
Steinkjer	234	232	193	173	44	42	181	193	143	140
Stjørdal	83	79	68	68	36	21	151	224	49	57
Stokke	126	94	33	115	309	333	129	134	86	128
Stord	29	134	61	75	118	67	72	18	35	33
Stordal	2	32	289	84	423	409	345	354	295	236
Stor-Elvdal	369	392	374	374	59	45	303	318	337	347
Storfjord	408	417	268	358	210	243	324	425	364	414
Strand	139	108	32	53	246	225	71	38	58	51
Stranda	12	8	252	253	384	377	317	384	234	230
Stryn	9	18	211	202	344	331	217	227	146	123
Sula	130	96	60	66	294	263	180	155	120	89
Suldal	63	22	272	305	202	322	31	44	78	79
Sund	325	339	21	28	83	82	116	88	89	94
Sunndal	27	92	253	366	166	116	58	192	73	187
Surnadal	128	75	293	322	252	303	292	294	275	256
Sveio	299	296	66	93	73	80	104	84	102	110
Svelvik	354	348	299	206	139	132	154	114	285	215

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Sykylven	15	19	152	227	407	408	161	217	157	188
Søgne	220	229	29	57	155	117	80	73	61	74
Sømna	253	234	250	246	341	359	348	366	330	332
Søndre Land	398	416	338	360	209	161	363	331	368	379
Sør-Aurdal	158	157	350	345	339	335	316	268	324	303
Sørfold	395	303	424	392	337	371	262	301	401	374
Sør-Fron	243	328	319	276	231	184	124	180	243	273
Sør-Odal	326	367	153	256	207	189	216	247	248	317
Sørreisa	389	408	254	195	188	107	369	284	354	318
Sørum	230	216	6	16	55	47	9	15	13	23
Sør-Varanger	359	258	164	131	157	330	219	299	266	277
Time	32	40	4	9	217	214	22	27	15	18
Tingvoll	281	312	365	262	35	28	394	404	325	306
Tinn	297	291	371	387	266	306	49	60	252	281
Tjeldsund	421	413	419	428	184	246	419	415	419	424
Tjøme	355	370	261	184	24	24	61	118	160	169
Tokke	233	266	331	339	57	59	74	40	156	145
Tolga	73	54	297	126	29	27	402	367	227	101
Torsken	407	412	425	420	427	422	426	420	429	429
Tranøy	403	414	361	406	94	99	399	392	373	394
Tromsø	149	140	41	45	9	8	147	102	30	29
Trondheim	91	73	14	17	6	5	43	70	7	13
Trysil	276	342	356	343	358	319	234	304	333	353
Træna	53	48	143	34	428	423	347	418	340	321
Trøgstad	350	355	203	190	147	156	168	145	242	242
Tvedstrand	300	349	208	222	181	193	205	179	239	268
Tydal	93	124	260	29	293	284	123	81	180	66
Tynset	46	46	161	135	223	217	264	286	150	133
Tysfjord	415	410	400	425	308	369	362	375	400	421
Tysnes	225	177	283	333	131	232	244	197	250	249
Tysvær	86	63	83	38	102	71	68	28	51	24
Tønsberg	55	90	45	51	164	89	79	104	45	52
Ullensaker	3	4	9	8	417	412	110	71	40	40
Ullenvang	71	57	347	313	67	98	238	161	183	120
Ulstein	6	2	94	22	300	253	27	23	25	11
Ulvik	216	277	412	286	124	50	99	138	273	192
Unjárga Nesseby	425	411	382	314	128	155	425	424	417	398
Utsira	72	106	124	36	370	361	88	338	124	197
Vadsø	305	281	271	258	111	101	382	325	327	286
Vaksdal	223	261	224	193	146	210	255	239	233	241
Valle	198	236	304	218	43	61	275	266	223	203
Vang	115	88	360	342	141	195	227	207	237	209
Vanylven	137	176	362	409	340	260	214	222	294	310
Vardø	429	429	421	378	192	198	376	412	425	420

NHOs BærekraftNM 2012

	2007 Arbeids marked	2011 Arbeids marked	2007 Demo- grafi	2011 Demo- grafi	2007 Kompe- tanse	2011 Kompe- tanse	2007 Øko- nomi	2011 Øko- nomi	2007 Samlet	2011 Samlet
Vefsn	218	196	238	309	275	321	145	202	217	275
Vega	409	389	357	393	374	400	429	426	420	423
Vegårshei	251	265	52	72	140	147	372	327	219	221
Vennesla	324	331	35	23	108	127	156	150	119	121
Verdal	200	163	150	228	230	286	239	323	198	274
Verran	345	388	189	382	134	213	358	368	310	380
Vestby	124	72	78	63	86	157	42	51	44	49
Vestnes	187	233	212	244	373	340	364	298	318	305
Vestre Slidre	95	130	322	341	285	291	155	203	213	247
Vestre Toten	136	135	258	238	225	233	201	229	205	202
Vestvågøy	323	322	226	231	354	379	271	403	326	370
Vevelstad	375	385	415	384	348	351	371	374	397	393
Vik	43	44	352	332	203	219	263	170	222	158
Vikna	109	43	99	80	419	424	279	270	281	245
Vindafjord	22	6	103	81	276	356	97	65	59	45
Vinje	172	132	296	221	167	159	59	168	155	149
Volda	192	165	122	165	12	12	329	310	129	102
Voss	76	51	219	242	105	146	98	113	98	81
Værøy	411	390	265	237	424	429	357	345	410	418
Vågan	261	215	248	247	347	370	266	154	311	257
Vågsøy	87	68	308	210	257	289	196	135	212	134
Vågå	183	144	303	264	197	183	304	348	290	276
Våler (Hedm.)	391	396	327	383	326	292	302	328	365	382
Våler (Østf.)	338	301	40	60	53	81	117	95	96	104
Øksnes	312	313	354	268	418	413	290	277	372	366
Ørland	226	250	267	143	220	255	341	346	306	280
Ørskog	193	146	218	155	109	72	249	269	203	155
Ørsta	88	112	191	186	316	254	270	248	215	180
Østre Toten	176	218	263	248	138	204	204	200	200	226
Øvre Eiker	246	256	95	46	119	164	83	106	105	98
Øyer	103	148	181	169	191	165	92	172	107	148
Øygarden	368	365	57	59	113	62	51	52	114	106
Øystre Slidre	102	80	241	303	148	144	100	126	122	135
Åfjord	196	142	355	215	385	390	370	391	358	327
Ål	54	71	236	232	194	177	106	164	111	132
Ålesund	34	28	64	56	250	227	14	17	22	22
Åmli	370	362	201	329	143	136	353	382	322	355
Åmot	353	364	192	211	45	105	334	293	278	295
Årdal	41	35	255	330	182	209	77	105	90	112
Ås	97	149	38	5	1	1	126	111	8	7
Åseral	56	14	144	200	420	427	107	176	204	270
Åsnes	322	338	353	348	317	323	297	316	350	361

Vista Analyse AS

Vista Analyse AS er et samfunnsfaglig analyseselskap med hovedvekt på økonomisk forskning, utredning, evaluering og rådgiving. Vi utfører oppdrag med høy faglig kvalitet, uavhengighet og integritet. Våre sentrale temaområder omfatter klima, energi, samferdsel, næringsutvikling, byutvikling og velferd.

Våre medarbeidere har meget høy akademisk kompetanse og bred erfaring innenfor konsulentvirksomhet. Ved behov benytter vi et velutviklet nettverk med selskaper og ressurspersoner nasjonalt og internasjonalt. Selskapet er i sin helhet eiet av medarbeiderne.

Vista Analyse AS
Meltzersgate 4
0257 Oslo

post@vista-analyse.no
vista-analyse.no

